

Motion till riksdagen 2025/26:1603

av **Lina Nordquist (L)**

Starkare forskning och utbildning om Akademiska Hus måste stötta och hjälpa

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur Akademiska Hus kan vara stöttande och behjälpligt då lärosäten direkt eller indirekt vill överta fastigheter och själva förvalta dem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Akademiska Hus uppgift är att förvalta och utveckla lokaler åt Sveriges universitet och högskolor. Fördelarna med samlad fastighetsförvaltning för högre studier är specialistkompetens, stordriftsfördelar och att lärosäten i teorin kan fokusera på sina huvuduppgifter – forskning och utbildning. Det borde också vara billigare med ett stort företag som sköter allt underhåll än att varje universitet ska ordna detta självt. Men i dag fungerar inte systemet.

Akademiska Hus äger majoriteten av alla högskolebyggnader. Ända sedan bolaget grundades 1992 har dess upplägg diskuterats om och om igen. En stark kritiker har bland annat varit KTH, som trots ökade hyror inte haft något annat val än att verka i nuvarande lokaler. Ett helt campus kan ju svårligen flytta. Svenska lärosäten behöver bättre möjligheter att själva ta kontroll över sina lokalers och fastigheters utformning, ägande och förvaltning.

Högsta förvaltningsdomstolen har uttalat att Akademiska Hus inte kan anses verka under normala marknadsmässiga villkor, eftersom deras marknad inte innebär någon egentlig konkurrens. Bolaget har med andra ord stor frihet när det sätter sina hyresnivåer, och många lärosäten kan i praktiken inte välja att hyra andra lokaler. Marknadshyror utan konkurrenser skapar en monopolsituation som gör att hyror kan öka över marknadsvärdet. Pengarna tas från de medel som universiteten fått av staten och forskningsfinansiärerna för att bedriva forskning och föra samhället framåt.

Lärosätenas uppgift är att skapa god utbildning och modig, långsiktig forskning. Det kräver rådighet över utbildningens och forskningens förutsättningar, och ägardirektiven till Akademiska Hus bör därmed ändras så att bolaget ges i uppdrag att vara stöttande och behjälpligt då lärosäten direkt eller indirekt vill överta fastigheter och själva förvalta dem via exempelvis stiftelser. På sikt behöver staten även sänka vinstkravet på bolaget, så att mer resurser kan läggas på både studenter och forskare. Utbildning med kvalitet och modig, långsiktig forskning är ju avgörande för oss, i både nutid och framtid.

Lina Nordquist (L)